

Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației naționale nr. 3393 / 28.02.2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**Programa școlară
pentru disciplina**

**ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII RUȘILOR
LIPOVENI**

Clasele a VI-a – a VII-a

București, 2017

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Istoria și tradițiile minorității rușilor lipoveni* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a VI-a și a VII-a din învățământul gimnazial. Disciplina este prevăzută în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Om și societate*, având un buget de timp de 1 oră/săptămână.

Prin statutul său, disciplina *Istoria și tradițiile minorității rușilor lipoveni* conturează cadrul favorabil pentru ca elevii să înțeleagă trecutul și prezentul comunității etnice din care fac parte și să participe activ la viața socială și culturală a acesteia. Ea promovează valori morale și civice prin intermediul cărora se construiește identitatea și se promovează dialogul intercultural.

Programa s-a construit având în vedere principiul coexistenței românilor și minorităților conlocuitoare, care a marcat profund identitatea românească în ansamblu. Alte două principii complementare, care stau la baza acestei programe sunt multiperspectivitatea și interculturalitatea. Ele implică acceptarea și asumarea unor puncte de vedere diferite asupra unor evenimente comune care sunt interpretate în concordanță cu propriul bagaj cultural și istoric.

Aceste principii pot fi regăsite ca piloni ai educației istorice contemporane atât în documente românești de politică educațională, cât și în documente europene, dintre care cele mai relevante sunt:

- Convenția Cadru pentru protecția minorităților naționale (Consiliul Europei, 1.02.1995)
- Recomandarea Consiliului Europei privind predarea istoriei (15/2001)
- Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC)
- OMECT nr. 1529/18.07.2007 privind dezvoltarea problematicii diversității în curriculumul național
- Carta albă asupra dialogului intercultural (mai 2008, pct. 160).

Programa valorifică achizițiile dobândite în învățământul primar și propune o abordare axată pe dezvoltarea competențelor cheie europene. Opțiunile pe care le face programa școlară constituie elemente de suport pentru cele opt competențe, cu un accent pe cele care vizează *sensibilizare și exprimare culturală, competențele sociale și civice, a învăța să înveți, comunicare în limba maternă*.

Prin modelul de proiectare centrat pe competențe, elevii au mai multe ocazii să învețe împreună, folosind activitățile de învățare pentru a explora, a investiga și evalua probleme și teme, folosind diferite contexte de învățare, noile tehnologii și făcând legătura între diferitele obiecte de studiu.

La rândul lor, conținuturile propuse sunt menite să-i facă pe elevi să conștientizeze apartenența lor la spațiul cultural și istoric în care trăiesc, prin cunoașterea specificității etnice proprii și a contextului național și universal mai larg. Astfel, conținuturile propuse îmbină armonios istoria europeană cu istoria națională, locală și regională.

Structura programei școlare include, pe lângă Nota de prezentare, următoarele elemente:

- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit identificarea și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale sunt competențele dezvoltate prin studierea disciplinei în învățământul gimnazial.

Competențele specifice se formează pe parcursul unui an școlar, sunt derivate din competențele generale și reprezintă etape în dobândirea acestora. Competențele specifice sunt însoțite de exemple de activități de învățare, care constituie modalități de organizare a activității didactice în scopul realizării competențelor. Programa școlară propune, cu caracter de exemplu, diferite tipuri de activități de învățare, care integrează strategii didactice și care valorifică experiența concretă a elevului. Cadrul didactic are libertatea de a utiliza exemplele de activități de învățare pe care le propune programa școlară, de a le completa sau de le înlocui, astfel încât acestea să asigure un demers didactic adecvat situației concrete de la clasă.

Conținuturile învățării sunt organizate pe domenii și reprezintă achiziții de bază, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Modul de abordare propus integrează istoria locală în istoria națională și pe aceasta în istoria universală. Alături de studierea evenimentelor,

actuala programă propune o perspectivă culturală, oferind elevilor ocazia de a afla despre ocupații, mod de viață, obiceiuri, influențele reciproce sau despre conducătorii care le-au făcut onoare.

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în utilizarea programei școlare, oferind suport pentru proiectarea demersului didactic și pentru realizarea activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei și cu particularitățile de vârstă ale elevilor.

Competențe generale

- 1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric în situații noi de comunicare**
- 2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității rușilor lipoveni**
- 3. Valorizarea identității culturale prin participarea la viața comunității și la dialogul intercultural**

CLASA a VI-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric în situații noi de comunicare

Clasa a VI-a
<p>1.1. Recunoașterea termenilor specifici istoriei și civilizației rușilor lipoveni</p> <ul style="list-style-type: none">- Identificarea termenilor specifici istoriei și civilizației rușilor lipoveni- Elaborarea unor enunțuri simple/ texte utilizând termeni istorici- Completarea unor texte lacunare folosind termenii adecvați dintr-o listă dată- Utilizarea diferitelor surse și mijloace de informare (dicționare, enciclopedii, internet)- Extragerea mesajelor dintr-o sursă istorică- Identificarea și analiza toponimelor din zonă- Colectarea și compararea toponimelor locale
<p>1.2. Elaborarea unor texte narative simple pornind de la informațiile conținute de surse istorice</p> <ul style="list-style-type: none">- Descrierea unor fotografii ilustrând locuri, clădiri, preocupări ale oamenilor din localitatea natală sau din alte regiuni locuite de ruși lipoveni- Descrierea unor sărbători și obiceiuri locale- Redactarea unor texte narative în care să se evidențieze atitudinea față de fapte/evenimente sau personalități din trecut- Redactarea de texte având la bază modele ale unor personalități din istoria rușilor lipoveni („Aș dori să fiu ca ...”)
<p>1.3. Formularea de opinii referitoare la istoria și civilizația rușilor lipoveni</p> <ul style="list-style-type: none">- Comentarea informațiilor oferite de surse cu privire la un fapt istoric- Compararea informațiilor provenite din surse istorice diferite- Alcătuirea de biografii ale personalităților studiate, folosind texte și imagini

2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității

Clasa a VI-a
<p>2.1. Analiza hărților geografice și istorice pentru a identifica locuri cu semnificații istorice pentru comunitate</p> <ul style="list-style-type: none">- Localizarea pe hartă a unor locuri/zone de importanță istorică pentru comunitatea rușilor lipoveni- Exerciții de analiză a cadrului geografic și a contextului social-politic corespunzător fiecărei perioade din istoria comunității rușilor lipoveni- Familiarizarea cu simbolistica de bază din mediul cartografic (forme de relief, reprezentări convenționale pentru peisajul antropoc și de geografie umană)- Formularea de întrebări în legătură cu vestigiile istorice din localitate

Clasa a VI-a

2.2. Identificarea surselor care constituie dovezi de încredere în reconstituirea unei perioade din trecut

- Studierea unor izvoare istorice scrise (legende) în care sunt menționate date, perioade de timp și nume de locuri
- Identificarea elementelor comune și a deosebirilor existente între comunitățile rușilor lipoveni din România
- Culegerea unor legende, povestiri, anecdote în comunitatea locală
- Căutarea de surse de informare despre o temă istorică pusă în discuție
- Observarea dirijată a diferitelor tipuri de surse care oferă informații din trecut, în timpul lecțiilor desfășurate la școală sau în afara ei (muzee, case memoriale, biblioteci)

3. Valorizarea identității culturale prin participarea la viața comunității și la dialogul intercultural

Clasa a VI-a

3.1. Recunoașterea particularităților culturale ale comunității în care trăiesc

- Proiectarea și realizarea unui colț muzeistic al clasei și utilizarea obiectelor colecționate în diferite ocazii
- Realizarea unor albume sau postere despre localitatea natală, școală, locurile cunoscute/îndrăgite
- Realizarea unor expoziții de desene/picturi/colaje care arată felul în care au evoluat uneltele, vestimentația oamenilor, arhitectura locuințelor
- Realizarea unui portofoliu despre patrimoniul cultural informal al comunității: bucate tradiționale, obiceiuri adânc înrădăcinate

3.2 Manifestarea unei atitudini civice deschise în situații care presupun interacțiunea cu persoane care aparțin altei culturi

- Participarea la dialoguri pe teme istorice, aducând în discuție informații sau exprimându-și propria părere despre evenimente și personalități istorice care aparțin altei culturi
- Realizarea unei expoziții de desene/picturi/colaje/fotografii în care să prezinte celelalte etnii din zonă
- Redactarea de texte având la bază modele ale unor personalități din istoria diferitelor etnii
- Discuție cu un reprezentant de seamă aparținând altei etnii

3.3. Participarea la activități care valorizează trecutul comunității

- Alcătuirea unui jurnal personal sau al clasei folosind enunțuri, desene, fotografii despre evenimente la care au participat în cadrul comunității
- Vizionarea unor filme documentare
- Proiectarea și realizarea unui colț muzeistic al clasei și utilizarea obiectelor colecționate în diferite ocazii
- Realizarea unui repertoriu cu cântece specifice rușilor lipoveni
- Inițierea unor activități care presupun interacțiuni între generații

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi*
Trecutul și prezentul din jurul nostru	<p>Originea, familia, apartenența la etnia rușilor lipoveni</p> <ul style="list-style-type: none"> • Locul natal și regiunea în care trăiește • <i>Studiu de caz</i>: Istoria localității natale, legende despre denumirea localității, a unei zone geografice • Denumirile etnice ale rușilor lipoveni: <i>ruși, lipoveni, ruși lipoveni, staroveri, cazaci</i>
Epoci, evenimente și personalități	<p>Slavii și originea lor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Așezarea slavilor • Originea și așezarea rușilor lipoveni pe teritoriul României • Influența mediului și a cadrului natural asupra păstrării identității naționale și conservării tradițiilor <p>Creștinismul</p> <ul style="list-style-type: none"> • Creștinarea Rusiei • Evoluția creștinismului în Rusia • Căderea Imperiului Bizantin și criza ortodoxiei • Ritul în Biserica Greacă și Rusă • Formarea statului centralizat rus cu capitala la Moscova • Relațiile în sânul Bisericii Ruse • Schisma Bisericii Ruse
Cultură și patrimoniu	<p>Locuri istorice din comunitate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din România <p>Elemente identitare ale comunității rușilor lipoveni</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dialecte locale • Arta populară: ocupații tradiționale ale rușilor lipoveni, portul popular, instrumente muzicale, tradiții culinare, arhitectură tradițională • Tradiții cu ocazia unor evenimente marcante din viața comunității: botez, logodnă, nuntă, înmormântare • Tradiții specifice minorității rușilor lipoveni • Viața religioasă: confesiuni religioase, rușii lipoveni de rit vechi/ străvechi • Personalități ale culturii rușilor lipoveni

*Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.

CLASA a VII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric, în situații noi de comunicare

Clasa a VII-a
1.1. Formularea unor texte explicative simple utilizând adecvat termeni specifici <ul style="list-style-type: none">- Elaborarea de texte care prezintă cauzele sau consecințele unor fapte/evenimente istorice- Prezentarea stilului de viață al oamenilor din diferite perioade de timp- Deducerea sensului unui cuvânt/termen istoric prin raportare la textul citit sau la mesajul audiat- Alcătuirea unor glosare pe o temă indicată
1.2. Formularea unui punct de vedere în urma lecturării unor surse care prezintă puncte de vedere diferite <ul style="list-style-type: none">- Citirea și discutarea unor biografii ale unor personalități din diferite domenii (istoric, literar, artistic)- Exerciții care solicită exprimarea opiniilor- Exerciții de identificare a originii toponimelor din zonă- Prezentarea unor exemple de evenimente istorice care pot fi considerate consecințe ale altor evenimente
1.3. Redactarea de texte diverse folosind aplicații digitale <ul style="list-style-type: none">- Redactarea de eseuri pe teme istorice folosind instrumente digitale- Alcătuirea unui ghid turistic folosind internetul și instrumentele digitale- Realizarea unor postere/afișe pentru comemorarea/ sărbătorirea unor evenimente/ personalități folosind aplicațiile digitale- Transcrierea unor interviuri orale înregistrate audio/video- Elaborarea de texte literare și/ sau istorice care să fie publicate în revista școlii- Realizarea de prezentări de grup folosind programe informatice pentru editare, sunet și animație

2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității rușilor lipoveni

Clasa a VII-a
2.1. Formularea de opinii pornind de la analiza unor surse care prezintă puncte de vedere diferite despre aceleași fapte/ procese istorice <ul style="list-style-type: none">- Căutarea de surse de informare despre o temă istorică pusă în discuție- Identificarea relațiilor cronologice între sursele istorice prezentate- Observarea dirijată a diferitelor tipuri de surse care să ofere informații din prezent și trecut în timpul lecțiilor desfășurate în școală sau în afara ei (muzee, case memoriale, biblioteci)- Utilizarea interviului în activități legate de memoria recentă a unor evenimente- Discuții în grupuri de elevi despre atitudini ale participanților la evenimente și procese istorice
2.2. Descoperirea în diverse surse a componentelor memoriei colective care contribuie la identitatea unei comunități <ul style="list-style-type: none">- Discuții în grup despre faptele petrecute în trecutul îndepărtat sau apropiat- Elaborarea de prezentări orale sau scrise despre aspectele din tradițiile rușilor lipoveni din alte zone ale României- Elaborarea de prezentări orale sau scrise despre aspecte ale legăturii dintre istoria rușilor lipoveni și istoria altor minorități istorice din România/ popoare- Documentare pentru o activitate de proiect pe tema „imaginei celuilalt”

Clasa a VII-a

2.3. Aprecierea critică și estetică a operelor de artă, a spectacolelor, a obiectelor tradiționale ale minorității rușilor lipoveni

- *Exerciții de scriere creativă despre ceea ce i-a impresionat în legătură cu un aspect al vieții rușilor lipoveni*
- *Formularea unor judecăți de valoare simple referitoare la identitatea culturală a rușilor lipoveni*
- *Dezbateri pe o temă istorică, aducând în discuție informații sau exprimându-și propria părere despre aspectele culturale și istorice ale comunității rușilor lipoveni*
- *Eseu argumentativ în care să se evidențieze atitudinea față de opere de artă, spectacole, obiecte tradiționale ale minorității rușilor lipoveni*
- *Discutarea unor cazuri reale sau imaginare care se referă la stereotipii*

3. Valorizarea identității culturale prin participarea la viața comunității și la dialogul intercultural

Clasa a VII-a

- **3.1. Promovarea unor elemente definitorii ale contextului cultural local care contribuie la patrimoniul național**
- *Valorificarea informațiilor dobândite prin vizite la muzee, case memoriale, situri arheologice*
- *Realizarea unui portofoliu despre moștenirea culturală a minorității în localitate*
- *Prezentarea unor elemente din patrimoniul cultural național care își au originea în localitatea natală sau în imediata vecinătate*
- *Inițierea unor colaborări cu școli din alte regiuni*
- *Realizarea unor excursii tematice*

3.2. Valorizarea diversității etno-culturale, lingvistice, religioase, a respectului pentru alții, a sentimentului de toleranță

- *Realizarea unor afișe pentru promovarea diversității etno-culturale*
- *Selectarea, pe baza surselor istorice, a asemănarilor și deosebirilor între fapte/ evenimente, personalități*
- *Relatarea unor experiențe pozitive și negative rezultate din contactul cu diferite comunități etnice*
- *Vizitarea unor organizații nonguvernamentale și instituții ale statului în scopul cunoașterii activității acestora*
- *Inițierea unor colaborări cu școli din alte regiuni*

3.3. Utilizarea resurselor digitale/multimedia pentru elaborarea și desfășurarea unor proiecte despre trecutul și prezentul comunității

- *Realizarea de portofolii pe teme de cultură și istorie locală, folosind Internetul și enciclopedii în format electronic ca surse de informare*
- *Completarea unor jurnale de învățare după participarea la sărbători locale tradiționale sau prilejuate de evenimente istorice sau după vizitarea unor muzee și case memoriale*
- *Realizarea de prezentări de grup folosind programe informatice pentru editare, sunet și animație*

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi*
Epoci, evenimente și personalități	<p>Cazacii în istoria Rusiei</p> <ul style="list-style-type: none"> • Răscoala de pe Don • Ignat Nekrasov • Religia ortodoxă de rit vechi și cazacii • Exodul staroverilor <p>Emigrarea rușilor staroveri și a cazacilor în România</p>
Așezarea rușilor lipoveni pe teritoriul Țărilor Române	<p>Marile imperii și rușii staroveri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exodul staroverilor • Primele așezări ale rușilor lipoveni pe teritoriul Țărilor Române • Nekrasoviții dobrogeni și zaporojenii • Răspândirea rușilor lipoveni în Țările Române • Apariția și răspândirea termenului de lipovean <p>Rușii lipoveni din România la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea</p> <p>Rușii lipoveni în perioada 1940-1989</p> <p>Revoluția din decembrie 1989 și organizarea comunității rușilor-lipoveni din România</p> <p>Structura etno-culturală a rușilor lipoveni din România contemporană</p> <p>Așezările rușilor lipoveni și problemele lor actuale Apariția comunităților de ruși-lipoveni în Occident în perioada postdecembristă</p>
Cultură și patrimoniu	<p>Elemente identitare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elemente identitare • Artă populară • Artă iconografică la rușii lipoveni • Viața religioasă: confesiuni religioase, rușii lipoveni de rit vechi/ străvechi • Viața religioasă: tradiții cu ocazia unor sărbători religioase • Literatură și artă rușilor lipoveni din România <p>Contribuția comunității la patrimoniul național românesc</p>

*Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.

Sugestii metodologice

Prin intermediul componentei sugestii metodologice, programa școlară pentru disciplina *Istoria și tradițiile minorității rușilor lipoveni* asigură orientarea activității profesorului în ceea ce privește formarea competențelor specifice și proiectarea demersului didactic.

Proiectarea activității didactice

Lectura personalizată a programei școlare are scopul de a identifica modalitățile concrete de aplicare a programei școlare la un context educațional specific. Documentele de proiectare elaborate de către profesor (planificarea calendaristică și proiectul unității de învățare) oferă profesorului răspunsuri la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (sunt identificate, în acest fel, competențe în cadrul respectivei unități de învățare);
- Cum voi face? (sunt determinate activitățile de învățare; activitățile de învățare pot fi selectate dintre exemplele oferite de programa școlară sau pot fi propuse de către fiecare cadru didactic);
- Ce conținuturi voi folosi? (sunt selectate, concretizate și organizate conținuturile);
- Cu ce voi face? (sunt analizate resursele, de exemplu, resurse materiale, inclusiv resurse TIC, de timp, forme de organizare a clasei de elevi);
- Cât s-a realizat? (se stabilesc instrumentele de evaluare care trebuie să evidențieze progresul înregistrat de fiecare elev în raport cu el însuși pe parcursul dobândirii competențelor prevăzute de programă).

„**Schisma Bisericii Ruse**” poate fi un exemplu de unitate de învățare căreia i se alocă 5 ore (o oră va fi destinată evaluării finale). Realizarea unui proiect al acestei unități de învățare are ca punct de plecare programa școlară.

Detalii de conținut	Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse	Evaluare
1. Schisma în Biserica Rusă: semnificație, reformele patriarhului Nikon, urmările schismei, personalități (protopopul Avvakum, cneaghina E.P. Urusova și boieroaica F.P.Morozova)	1.1 2.2	<i>Pe baza unor fișe de lucru individuale, conținând fragmente de text istoric, elevii vor recunoaște cauzele, caracterul și efectele schismei</i> <i>Folosind metoda SINELG, elevii vor analiza un text de specialitate legat de schismă</i> <i>Pornind de la un text din Psaltire, elevii vor realiza un organizator grafic în care vor analiza modificările aduse de Psaltirii, de la publicare (11.02.1653) până în prezent</i>	Fișe de lucru tematice Texte din Psaltire Activitate individuală și activitate frontală 2 ore	Verificarea materialelor rezultate în urma activităților de învățare Observare sistematică

Detalii de conținut	Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse	Evaluare
2. Rușii lipoveni din România și reformele nikoniene	1.3 3.2	<i>Elevii vor realiza interviuri (cu bunici, personalități marcante din localitate sau istorici pentru a înțelege percepția rușilor lipoveni asupra reformelor din perioada lui Nikon</i> <i>Prin metoda prin metoda gândiți-lucrați în perechi-comunicați se vor aduna toate puncte de vedere exprimate</i>	Resurse digitale http://ephbalti.md/articol_e/patriarhul-nicon-al-moscovei.2012.08.17 Activitate de grup urmată de activitate frontală Fișă de lucru individuală 2 ore	Oferirea de feed-back pentru lucrările realizate individual și în grup
3.Evaluare	3.3	Realizarea unui plan de discuție cu tema Rit vechi/Rit nou, pornind de la sursele analizate pe parcursul lecțiilor		

Elaborarea strategiilor de predare-învățare-evaluare

Orientarea demersului didactic pornind de la competențe determină utilizarea unor strategii didactice care pun accent pe:

- construcția progresivă a cunoștințelor, consolidarea continuă a capacităților, dezvoltarea creativității elevilor;
- dezvoltarea personală a elevilor prin cultivarea capacității elevului de a se autoevalua, prin dezvoltarea spiritului reflexiv și autoreglarea învățării;
- abordări flexibile și parcursuri didactice diferențiate;
- abordări inter și transdisciplinare.

Pentru disciplina *Istoria și tradițiile minorității rușilor lipoveni*, profesorul va avea în vedere utilizarea unor metode active care pot contribui la:

- crearea unui mediu educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă;
- înțelegerea modului în care concepte specifice sau lanțuri operaționale specifice domeniului istoric se pot aplica în viața de fiecare zi;
- exersarea lucrului în echipă, a îndeplinirii unor roluri specifice în grupuri de lucru, a cooperării cu persoane diferite în realizarea unei sarcini de lucru;
- realizarea unor conexiuni cu achiziții dobândite de către elevi prin studiul altor discipline de învățământ (de exemplu istorie, geografie, cultură civică, literatură, etc);
- utilizarea, în activitatea didactică, a calculatorului ca mijloc modern de instruire, care permite utilizarea tehnologiei informației și a comunicațiilor, în vederea desfășurării unor lecții interactive, atractive.

Programa propune o listă de termeni (de exemplu, *starover, nikonian, popovți, bezpopovți, beglopopovți, lipovean*) care pot constitui suportul pentru diverse exerciții de redactare și de structurare a unui text în secvențe distincte în funcție de tipul acestuia și de scopul pentru care este realizat: caracterizarea unor personaje istorice, redactarea planului unei lucrări pe o temă de istorie; exerciții de exprimare în scris a propriilor atitudini și emoții, rezumare sau sinteză.

De asemenea, programa propune o listă de personalități reprezentative (de exemplu: *Feodor Evfimovici MELNIKOV, Andrei IVANOV, Ivan EVSEEV*) care vor fi nu doar subiecte de studiu, în legătură cu evenimentele care le pun în valoare activitatea, dar și teme pentru interviuri imaginare sau pentru simulări istorice (de exemplu, *Motivează-ți decizia sau Aș dori să fiu ca...*).

Modalitatea principală de învățare va fi învățarea prin acțiune (experiențială), care pune accent pe realizarea unor activități bazate pe sarcini concrete prin care elevul să fie capabil să reconstituie singur istoria propriei comunități.

Contexte și exemple de evaluare continuă și sumativă

Evaluarea este o activitate complexă care vizează procesele și produsele învățării, fiind foarte importantă deopotrivă pentru profesor și pentru elevi. Prin evaluare, profesorul urmărește modul în care sunt dobândite competențele prevăzute de programă, iar elevii, prin feedback și autoevaluare, pot afla despre propriul proces de învățare.

Modalitățile de evaluare folosite pentru a aprecia cât de bine stăpânesc elevii o competență sunt numeroase: de la răspunsuri scurte la întrebări punctuale, care consolidează cunoașterea dobândită, la

lucrări practice realizate individual sau în grup, pe parcursul activităților, cu o deschidere către lumea reală. Asemenea exemple sunt: construcții murale, expoziții, fotografii, audiții și înregistrări video. Acestea exersează lucrul în echipă, cooperarea cu persoane care provin din medii sociale și culturale diferite, în vederea stimulării spiritului tolerant.

La disciplina *Istoria și tradițiile minorității rușilor lipoveni* accentul prioritar este pe evaluarea prin probe practice, care contribuie la valorizarea progresului obținut, la încurajare și motivare în raport cu activitățile pe care urmează să le realizeze în situații profesionale specifice.

Evaluarea sumativă urmărește exersarea abilităților și aplicarea cunoștințelor acumulate de elevi într-o perioadă mai lungă de instruire.

Experiențele de învățare în context non-formal și informal pot completa paleta de activități autentice desfășurate de viitori lucrători specializați. Elevii ar trebui încurajați să desfășoare activități de voluntariat prin care dezvoltă competențe legate de piața muncii: utilizarea resurselor, abilități interpersonale, înțelegere culturală.

Colț muzeistic al clasei

La grădiniță în zi de sărbătoare

Grup de lucru

Chirilă Feodor	Universitatea Spiru Haret, București
Nadea Casian	Inspectoratul Județean Tulcea
Livia Neculai	Ministerul Educației Naționale
Laura Elena Căpiță	Institutul de Științe ale Educației